

Література

1. Консевич Т. В. Запозичення в сучасній німецькій мові. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник наукових праць*. 2018. С. 187-191. URL:[Консевич.pdf](#) (дата звернення 06.11.2025).
2. Труцуненко І. І., Весоловський О. В. Лексичні запозичення як відображення міжмовних контактів у процесі історичного розвитку німецької мови. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгородський національний університет. Ужгород, 2025. Вип. 39. С. 199-204.

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.31046>

Горліченко Андрій

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Фрумкіна А. Л.

Міжнародний Університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

Процес інтеграції України до євроатлантичних структур зумовив зростання потреби в уніфікації та модернізації військової термінології відповідно до стандартів НАТО. У цьому контексті переклад відіграє ключову роль не лише у забезпеченні мовної еквівалентності, а й у формуванні взаємосумісності між ЗСУ та арміями держав-партнерів. Військова термінологія, як специфічна підсистема національної мови, відображає концептуальний апарат військової думки, культуру національної безпеки та доктринальні принципи. Тому переклад військових термінів у системі вищої військової освіти є не лише мовним актом, а й важливим елементом професійної підготовки (Professional training – LOmpt) та міжнародної військової комунікації.

Система вищої військової освіти України сьогодні стоїть перед подвійним завданням – зберегти національні концептуальні традиції та інтегрувати сучасний західний військовий дискурс. Це вимагає точного й послідовного перекладу термінів, що використовуються в освітніх програмах, навчальних планах, посібниках і нормативних документах. Викладачі й перекладачі повинні володіти не лише мовною компетентністю, а й глибоким розумінням оперативного та доктринального змісту термінів, з якими вони працюють.

Військова термінологія характеризується системністю, точністю та контекстуальною залежністю. За визначенням провідних лінгвістів і теоретиків перекладу (В. Комісаров, І. Корунець, А. Ньюмарк та ін.), терміни спеціальних мов (LSP – Language for Specific Purposes) мають обмежене семантичне поле та тісно залежать від контексту і сферового вжитку. Проте військова термінологія є ще динамічнішою, оскільки розвивається під впливом технологічних змін, оперативних концепцій і міжнародного співробітництва.

Однією з ключових проблем перекладу військових термінів є досягнення функціональної еквівалентності, а не буквальної відповідності. Перекладачі часто стикаються з труднощами у випадках, коли в українській системі немає прямого аналога поняття (*warfighting function, command and control* та ін.). У таких ситуаціях використовують прийоми описового перекладу, транскодування (транслітерації або транскрипції) та калькування. Наприклад:

- *Command and control* → *управління та керівництво військами*
- *After action review (AAR)* → *аналіз дій після виконання завдання*

Особливої ваги набуває принцип термінологічної уніфікації, адже непослідовність у перекладі може призвести до непорозумінь під час навчання, проведення занять чи тлумачення офіційних документів.

У закладах вищої військової освіти (ЗВВО) переклад військової термінології здійснюється у кількох напрямках:

1. Освітня документація – навчальні плани, робочі програми, описи дисциплін та програми професійної підготовки (LOmpt), що перекладаються англійською мовою для акредитації та міжнародного обміну.

2. Навчально-методичні матеріали – посібники, симуляційні керівництва, польові настанови, тактичні інструкції.

3. Наукова та міжнародна діяльність – переклад статей, звітів, матеріалів конференцій у рамках програм НАТО, таких як DEEP (Defence Education Enhancement Programme).

Основною проблемою практичного перекладу є забезпечення точності та концептуальної послідовності термінів у документах. Наприклад, термін *професійна підготовка* офіційно стандартизовано як *Professional training (LOmpt)* згідно з освітньою термінологією НАТО. Подібним чином, поняття *оперативний рівень* і *тактичний рівень* перекладаються як *operational level* та *tactical level*, зберігаючи доктринальну ієрархію, характерну для документів серій AJP та ADP.

Отже, викладачі та перекладачі виступають своєрідними термінологічними посередниками, забезпечуючи еквівалентність не лише на мовному, а й на концептуальному рівні.

У практиці перекладу військової термінології у ЗВВО використовуються такі основні стратегії:

1. Словникові відповідники – для сталих міжнародних термінів (*infantry, artillery, reconnaissance*).

2. Транскодування (транслітерація або транскрипція) – для абревіатур і специфічних термінів НАТО (*LOmpt, STANAG, AAR*).

3. Калькування (дослівне запозичення структури) – (*command post, air assault, fire control system*).

4. Контекстуальна заміна – коли буквальный переклад є непридатним (*joint operations* → *об'єднані операції* замість *спільні*).

5. Додавання або вилучення – для уточнення значення (*warfighter* → *військовослужбовець, який бере участь у бойових діях*).

Зазвичай застосовується змішана стратегія, особливо у випадку складених термінів та аббревіатур, які не мають прямих аналогів. Наприклад:

- *Rules of Engagement (ROE)* → *правила ведення бойових дій*
- *Chain of Command (CoC)* → *ланцюг командування*

Метою таких перекладацьких рішень є збереження доктринальної точності та зрозумілості для курсантів і слухачів під час навчання.

З дидактичної точки зору, переклад військової термінології сприяє не лише розвитку мовної компетентності, а й формуванню професійної ідентичності майбутніх офіцерів. Вивчаючи англійську мову через військову тематику, курсанти засвоюють логіку й концепції стандартів НАТО. Тому перекладацькі вправи, двомовні глосарії та навчальні посібники виступають ефективним засобом інтеграції мовної підготовки та фахової освіти.

Викладачі іноземних мов у ЗВВО виконують подвійну функцію – забезпечують мовну точність і відповідність термінології реаліям оперативної діяльності. Використання двомовних ресурсів, глосаріїв і паралельних корпусів текстів підвищує якість перекладу та рівень розуміння. Ефективною є також співпраця між викладачами мови та фахівцями з тактики, що забезпечує автентичність і послідовність використання термінології в навчальному процесі.

Переклад військової термінології у системі вищої військової освіти України є складним міждисциплінарним процесом, який поєднує мовну точність, доктринальну обізнаність і педагогічну доцільність. Основні особливості перекладу полягають у:

- співіснуванні національної та натівської термінологічних систем;
- необхідності функціональної, а не буквальної еквівалентності;
- інтеграції перекладу в професійну військову підготовку (LOmpt);
- постійній еволюції термінології під впливом технологій і доктринальних змін.

Отже, кваліфіковані перекладачі та викладачі відіграють важливу роль у забезпеченні мовної й професійної сумісності українських військових кадрів із сучасним міжнародним оборонним середовищем.

Література

1. Мацько, Л. І., Кравченко, Н. М. (ред.) (2010). Українська мова професійного спілкування. Київ: Академія.
2. Nato Standardization Office. (2020). AAP-06: NATO Glossary of Terms and Definitions. Brussels: NATO.
3. Baker, M. (2018). *In Other Words: A Coursebook on Translation* (3rd ed.). London: Routledge. 380 с.

Гречкей Анастасія

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Фрумкіна А. Л.

Міжнародний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Освіта одна з найважливіших сфер людської діяльності та визначальний фактор розвитку людства. У сучасному вимогливому та швидкозмінному середовищі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток учня, значною мірою буде залежити від результативності запровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання. Саме тому зараз широко запроваджується навчання з використанням інноваційних технологій, що якісно перевищує класичну освіту.

Інноваційні педагогічні технології - це цілеспрямоване, систематичне і послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів [3].